

Lausunto

23.11.2020

Asia: VN/16660/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta lainsäädännöstä

Tiedonhallintalain ja julkisuuslain muutokset

Onko ehdotuksella vaikutuksia, joita ei ole vielä tunnistettu, erityisesti lakien soveltamisalassa oleviin organisaatioihin? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

Tarkemman arvioin vaikutuksista voi tehdä vasta sen jälkeen kun tarkemmin selviää, mitkä tietoaaineistot määritellään arvokkaiksi tietoaaineistoiksi. Paikkatiedot - kaikki paikkatiedot - ovat arvokkaita tietoaaineistoja. Mikäli paikkatietoja tullaan vielä rajaamaan tarkemmin, tällä tulee olemaan merkitystä vaikutusten osalta.

Hallituksen esityksessä mainitaan tiedonsaantioikeudesta - missä määritellään tiedonsaantioikeus? Miten esim. dynaamisen datan tiedonsaantioikeus määritellään? Mm. näillä asioilla on merkitystä kun arvioidaan vaikutuksia.

Ehdotuksessa ja direktiivissä ei velvoiteta rajapintojen, jotka olisivat nimenomaan avoimia, käyttöön. Mitä mieltä olette väitteestä, että viranomaiset oman harkintansa mukaan käyttäisivät avoimia rajapintoja joka tapauksessa silloin, kun se on tarkoituksenmukaista?

Kyllä se on mahdollista. Nykytilassa olemme jo avanneet rajapintoja paikkatietoon liittyen, silloin kun se on turvallista ja tarkoituksenmukaista.

Onko ehdotettujen muutosten johdosta tarpeen muuttaa myös jotain erityislainsäädäntöä, jota ei esitysluonnoksessa ole tunnistettu?

Laki eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

Myös julkisilla toimijoilla yleisesti, ei vain julkisilla yrityksillä, on hallussaan sellaista paikkatietoaineistoa, jota ei voida jakaa avoimesti verkossa. Sensitiivinen aineisto, johon liittyy joko yritysten liiketoiminnallisia tietoja tai jotka ovat sellaisia, että niiden avoin jakelu tekisi tehokkaan haitanteon helpoksi, täytyy voida jatkossakin olla julkaisematta (terrorismin tai muun vastaava uhan tai haitan merkityksessä). Sitä ei lakiehdotuksessa selvästi sanota muiden kuin yritysten osalta. Haitanteko voi kohdistua esim. infraan tai heikentää kyberturvallisuutta, mikäli avataan tietoja, joiden perusteella voidaan aiheuttaa tahallista haittaa fyysiseen ympäristöön tai tietoverkkoihin.

Riskienarviointiin ja -hallintaan tulee kiinnittää huomioita.

Millaisiin yrityksiin toimialallanne tai alueellanne ehdotettu laki tulisi sovellettavaksi?

Esimerkiksi Helsingin seudun liikenne HSL ja Helsingin seudun ympäristöpalvelut, kaupunki omistajaohjauksen roolissa.

Tunnistattekko julkisia yrityksiä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on sen kanssa ristiriidassa?

--

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä antamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja uudelleenkäytettäväksi?

--

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä julkaisemaan tai julkistamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja, mutta jonka tosiasiallisena tarkoituksena tai vaikutuksena on tietojen uudelleenkäyttö kaupallisiin tai muihin tarkoituksiin?

--

Onko ehdotetun lain soveltamisalassa oleviin yrityksiin tai muihin toimijoihin sellaisia vaikutuksia, joita ei ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

Lain soveltamista kuntayhtiöihin tulisi selventää.

Onko asiakirjojen uudelleenkäytön salliminen ominaista tai olennaista jonkin ehdotetun lain soveltamisalassa olevan julkisen yrityksen liiketoiminnalle?

--

Laki julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

Tutkimusaineistojen julkisuus on kannatettava asia ja on jo yleinen käytäntö avattaviksi soveltuviissa tutkimusaineistoissa. Tieteellisten tutkimusaineistojen avaaminen tulee toteuttaa tarkoituksenmukaisista tietovarastoista.

Onko ehdotuksella vaikutuksia tutkimusaineistojen tuottaviin tai julkaiseviin tahoihin, joita ei vielä ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

--

Onko olemassa riskiä siitä, että tutkimusaineistoja ei enää asetettaisi julkisesti saataville sen vuoksi, että ehdotettu laki tulisi niihin julkaisun johdosta sovellettavaksi?

--

Missä laajuudessa tutkimusaineistojen maksutonta saatavuutta edellytetään jo nykyään osana julkista tutkimusrahoitusta?

Moni julkinen rahoittaja edellyttää, että tutkimustulokset ja -aineistot tulee saattaa julkisesti saataville soveltuvien osien eli on jo nykyistä käytäntöä olemassa.

Tunnistattekko tutkimusaineistoja, niiden tuottamista tai hyödyntämistä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on ehdotetun sääntelyn kanssa ristiriidassa?

--

Arvokkaat tietoaineistot

Onko toimialallanne tai toiminnassanne tunnistettu tietoaineistoja, jotka mahdollisesti tai todennäköisesti tulisi komission toimesta säätämään arvokkaiksi tietoaineistoiksi?

Todennäköisiä: Paikkatiedot ovat todennäköisesti valmistelun pohjalta tunnistettavia arvokkaita tietoaineistoja. Todennäköisesti myös dynaaminen data eli esimerkiksi sensoridata lain merkityksessä. Mahdollisia arvokkaita tietoaineistoja voisivat olla dynaamiseen dataan liittyen kiinteistöjen käyttöä tai liikkumista havainnoiva sensoridata, josta ei voi tunnistaa henkilöä ja jonka kaupunki tietoaineistona omistaa. Mahdollisia voivat olla myös tilastotiedot esim. palvelujen käyttö- tai käyttäjäasteesta fyysisestä palvelupisteestä tai digitaalisesta kanavasta ilman että henkilöä voi niistä tunnistaa.

Onko toimialallanne tai toiminnassanne varauduttu arvokkaiden tietoaineistojen sääntelystä johtuviin vaikutuksiin? Miten kuvailisitte vaikutuksia ja niihin varautumista? Antakaa mahdollisuuksien mukaan myös euro- tai lukumääräarvioita.

Organisaatiossamme ei olla varauduttu laajamittaiseen arvokkaiden aineistojen avaamiseen. Lain esivalmistelujen perusteella huomattavan suuriakin kustannuksia voi syntyä kuntasektorille. Rajapintojen avaamisesta ja aineistojen koneluettavuudesta syntyviä kustannuksia voidaan arvioida tarkemmin kun komission täytäntöönpanosäännöksiä tarkennetaan (eli mm. mitä tietoaineistoja tämä koskee ja miten tiedonsaanti oikeus rajaa näkyvyyttä ja jakelua).

Vaikutusta on myös sillä, koskevatko säännökset myös vanhaa aineistoa lain voimaantuloajankohtaan nähden ja kuinka pitkältä ajalta?

Tietoaineistojen avaamisen rajapintojen rakenteen määrittely tulisi olla kansallisesti yhteentoimiva, tästä koituu mahdollisesti kustannuksia mm. kuntasektorille yhtenäisen kehittämistyön merkeissä (vaikea arvioida henkilötyövuosissa) sen lisäksi, että tekniset rajapinnat toteutetaan. Esim. sensoreiden keräämä raaka-data voi olla ongelmallista saada suoraan reaaliajassa avoimena rajapintana. Dynaamisen datan ja muiden arvokkaiden tietoaineistojen avaamisen teknisiä toteutuksia on vaikea arvioida ennen kuin tiedetään tarkemmin arvokkaiden tietoaineistojen määrittely ja tiedonsaantioikeudet. Kustannuksia aiheutuu kehittämis-, määrittely- ja teknisen toteutuksen töistä.

Paikkatietojen osalta olemme jo julkaisseet arvokkaita aineistojamme avoimena rajapintojen kautta. Näemme tärkeänä mahdollisuutena jatkossakin voida laskuttaa palvelusta, silloin kun asiakas ei halua hakea aineistoa rajapinnasta, vaan haluaa yksilöllistä palvelua. Tämä yksilöllinen palvelu tuottaa meille nyt n. 100 000 € vuodessa, jolla ylläpidetään paikkatietoa ja hoidetaan tiedonjakelua. Tämän summa jää siis pois paikkatiedon ylläpidosta ja jakelusta, jos lain mukaan jatkossa nämä tiedot tulee luovuttaa ilmaiseksi. Kaupunkitasoisesti tätä tarkastelua on mahdollista laajentaa myös muihin arvokkaisiin tietoaineistoihin: onko lain mukaan velvoitetta tiedon jalostamiseen ja jalostetun tiedon antamiseen erikseen pyydettyä, ja mikäli on, niin miltä osin? Tämä kohta jää valmistelun materiaalista epäselväksi.

Yleiset kommentit

Yleiset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta ja ehdotetun sääntelyn vaikutuksista kokonaisuudessaan.

Tietosuojaan, tietoturvaan, riskienhallintaan ja riskien arviointiin tulee kiinnittää huomiota kaikissa esillä olleissa kohdissa.

Wollsten Piia

Espoon kaupunki - Lausunto on hyväksytty Espoon kaupungin asiantuntijoiden yhteisessä kokouksessa 20.11.klo 14.00. Valmistelevala työryhmän puheenjohtajana toimi vastuuvallmistelija Piia Wollsten-